

บทความ เรื่อง อดทน...เอาชนะทุกอย่าง

เรียบเรียงโดย อาจารย์อัญญา ศรีสมพร

รองผู้อำนวยการสำนักงานบุคคล

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

เกิดเป็นคนในยุคนี้พบเจอแต่เรื่องที่ต้องอดทนมากมาย ไม่ว่าจะอดทนกับปัญหาทางกาย เช่น ความเจ็บป่วย ปัญหาเรื่องงาน ปัญหาครอบครัว เป็นต้น อดทนกับปัญหาทางใจ อาทิ ความไม่ถูกใจ ความไม่ได้ดั่งใจ อดทนกับความรักไม่สมหวัง และยังคงอดทนกับปัญหาของบ้านเมืองเช่นที่ทุกวันนี้ กำลังเกิดขึ้น ที่ส่งผลต่อทุกคนในประเทศชาติและสังคมโลก รวมทั้งปัญหาของธรรมชาติไม่ว่าอุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ที่กล่าวมาทั้งหมดยังเป็นปัญหาทั่วไปที่คนมักนึกถึง แต่ต้นตอของปัญหาที่ต้องอดทนก็คือ จิตใจของเราเอง จิตใจที่มี โกรธ หลง กิเลส ตัณหาต่าง ๆ แต่ปัญหาทุกปัญหาย่อมมีทางออก และทางออกทางหนึ่งคือ ความอดทน

อดทน...เอาชนะทุกอย่าง อดทนหรือขันติหมายถึง ความอดทนหรือความสมควรที่จะได้รับผล ท่านพุทธทาสได้ให้ความหมายไว้ในหนังสือ “โศกดีมีโอกาสได้ตามรอยพระยุคลบาท โดย ทศพิธราชธรรม” ซึ่งขันติเป็นหลักปฏิบัติข้อที่ 9 ในทศพิธราชธรรม 10 ซึ่งส่วนใหญ่เรามักแปลความหมายของขันติว่า ความอดทนอย่างเดียว แต่ที่จริงยังหมายถึงความสมควรหรือพร้อมแล้วที่จะได้รับผลอย่างหนึ่ง ที่จริงมันก็เป็นเรื่องเดียวกัน คือเมื่อได้ออดทนมา อดทนมา อดทนมา ก็มีความสมควรเกิดขึ้น เกิดขึ้น เกิดขึ้น ที่ได้รับผลนั้น การอดทนเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ก่อนอื่นขอทบทวนเรื่องทศพิธราชธรรมว่าประกอบด้วย 1. ทาน คือ การให้ทางวัตถุ 2. ศีล คือ การรักษาสัจจริต 3. ปริจาค คือ การให้ทางนามธรรม เช่น การให้อภัย 4. อาชชวะ คือ ความซื่อตรง

5. มัททวะ คือความอ่อนโยน 6. ตบะ คือ การเผากิเลส 7. อโภชะ คือ ความไม่โกรธ 8. อวิหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียน 9. ขันติ คือ ความอดทน และ 10. อวิโรธนะ คือ ความไม่พิรุณ สำหรับขันติหรือ

ความอดทนท่านพุทธทาสได้เขียนไว้อีกว่า ความอดทนนั้นเราจะต้องอดทนกับอะไร ขอสรุปข้อสำคัญ

ดังนี้ 1. อดทนต่อความยากลำบากด้วยโรภภัยไข้เจ็บ 2. อดทนต่อความตรากตรำเหน็ดเหนื่อยในการทำงาน 3. อดทนต่อความเจ็บใจเพราะถูกสบประมาท นินทา คำทอ สามข้อนี้มักเกิดกับปุถุชน แต่ที่จริงมีมากกว่านั้นและสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน คือ 1.อดทนต่อความโง่เขลาของตนเองเพราะประมาทเกิดผลร้าย 2. ความเป็นผู้ใหญ่ต้องอดทนต่อผู้น้อย 3. อดทนต่อความโง่เขลาของชะชะชงของลูกน้อง 4. อดทนต่อคำแนะนำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ 5. อดทนต่อความพลั้งเผลอของแต่ละฝ่าย 6. อดทนต่อการกระทำของคนโง่ ท่านพุทธทาสเขียนว่า โบราณพูดว่า “สู้กับเสือเสียดีกว่าไปเถียงกับคนโง่” สู้กับเสือยัง

ลำบากยากใจน้อยกว่าไปสู่กับคนโง่ แต่เราก็ยังต้องอยู่ร่วมโลกกับคนโง่ แล้วทำอะไร ก็ต้องอดทนต่อ การกระทำของคนโง่อยู่ร่วมโลกกัน 7. อดทนต่อสิ่งสกปรกน่าเกลียด น่ารังเกียจ 9. อดทนในสังคมอัน วิปริตยิ่งขึ้น 10. อดทนต่อความวิปริตของธรรมชาติ เช่น อุทกภัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ 11. อดทนต่อ หน้าที่การงานอันถูกต้อง

ยังมีความอดทนที่สูงขึ้นอีก คือ 1. อดทนต่อความยากลำบากในการปฏิบัติธรรม 2. อดทนใน การรักษาศรัทธาในความดี 3. อดทนต่อผลกระทบหรือโทษทัณฑ์ที่ต้องได้รับ 4. อดทนต่อการบีบคั้นของ กิเลส 5. อดทนต่อความเป็นกาลิโก คือมันมีกालะอันจำกัดว่าทำอะไรตามเวลาถูกต้องแล้วต้องกินเวลา เช่นปลูกข้าวบางพันธุ์ต้อง 3 เดือน บางพันธุ์ต้อง 4 เดือน 5 เดือน

เมื่อรวม ๆ เรื่องที่ต้องอดทนแล้วก็มีมากมาย แต่ตามความหมายที่ว่าเมื่อขันติหรืออดทนแล้ว ก็ สมควรที่จะชนะทุกอย่าง มีเคล็ดลับจากท่านพุทธทาสอีกว่า อดทนอย่างไร อดทนเท่าไร อดทนเมื่อไร ท่านบอกว่า ตอบอย่างกำปั้นทุบดินว่า อดทนโดยหลักมัชฌิมาปฏิปทา ไม่ขาดไม่เกิน ไม่หย่อนไม่ตึง อดทนอย่างไร คือเป็นผู้รู้เหตุ เป็นผู้รู้ผลของของทุกสิ่งทีกระทำก็อดทนได้ อดทนเท่าไร ก็เป็นผู้รู้ ประมาณอันถูกต้อง อดทนเมื่อไร ก็ให้มันถูกต้องกับกาลเวลาอันสมควร แล้วความอดทนมีผลอย่างไร ความอดทนมีผลเป็นบารมี ทำให้สติปัญญาไม่ไร้ผล

สำหรับการประยุกต์ใช้ความอดทนตามหลักท่านพุทธทาสที่ว่า อดทนอย่างไร อดทนเท่าไร และอดทนเมื่อไร กล่าวคือเมื่อพบกับปัญหาต่าง ๆ เช่นปัญหาทางภาคใต้ของประเทศไทยของเรา ทุก ฝ่ายต้องมีความอดทนอย่างผู้รู้เหตุ และรู้ผล ใช้หลักไม่ขาดไม่เกิน ไม่หย่อนไม่ตึง ดำเนินไปตามแผนที่ วางไว้ โดยมีทุกคนในสังคมให้ความร่วมมือ ทั้งประชาชนในพื้นที่ที่ตกอยู่เป็นหูเป็นตาให้ทางราชการ ทั้ง ความตั้งใจจริงของข้าราชการในการทำงานอย่างตั้งใจและมุ่งมั่น อย่างเข้าใจ เข้าถึง และรวมทั้ง ประชาชนไทยในจังหวัดอื่น ๆ ต้องส่งกำลังใจและความช่วยเหลือเมื่อถึงยามจำเป็น เชื่อว่าเมื่ออดทน อดทน อดทน ความสงบร่มเย็นของประเทศไทยของเรา ก็จะกลับมาอีกครั้ง สำหรับผู้นำย่อมต้องมีความ อดทนมากกว่าผู้อื่นมาก ๆ เพราะต้องเป็นหลักให้กับผู้ตามหรือผู้ร่วมไปด้วย ในที่นี้คือ ข้าราชการ ทหาร ประชาชนนั่นเอง

การประยุกต์ใช้ความอดทนกับนิสิต นักศึกษาในสังคมปัจจุบันที่เกิดในยุคโลกาภิวัตน์ ความ เป็นปัจเจกสูง กระแสของความเปลี่ยนแปลงที่ถาโถม ทำให้เยาวชนไขว่เขวว่าอย่างไรคือความถูกต้อง เพราะส่วนใหญ่ยึดหลักความพึงพอใจเป็นหลัก เป็นการตลาดนำจริยธรรมและคุณธรรม อย่างเช่นการ แต่งกายชุดนิสิต นักศึกษาในปัจจุบันกลายเป็นปัญหาสังคมไป ถ้านิสิต นักศึกษาใช้หลักความอดทน อดทนต่อความคิดที่ว่า ต้องการสวมใส่ชุดนิสิต นักศึกษาที่ฟิตส์และเอดต่ำเพราะใคร ๆ ก็ทำกัน อดทน อย่างรู้เหตุและรู้ผลว่าสวมใส่แล้วไม่สง่างามกับคำว่าผู้ที่จะเป็นบัณฑิต เวลาเดิน ขึ้น หรือนั่งก็ไม่ถนัด

เวลาเรียนก็ไม่สะดวก สบาย เพียงแค่นี้ก็จะพบว่ามันไม่สำเร็จ แต่ถ้าอดทนปฏิบัติตามความถูกต้อง สง่างาม สมกับเป็นนิสิต นักศึกษาแล้ว อดทน อดทน อดทนก็จะสมควรสำเร็จ นิสิต นักศึกษาในวัยที่ยังเล่าเรียนยังมีเรื่องที่ต้องอดทนเพียงเล็กน้อย แต่เมื่อเติบโตไปทำงาน จะต้องอดทนกับปัญหาอีกมากมาย ดังตัวอย่างข้างต้น

จากความอดทนของปुरुชน 3 ข้อ ความอดทนที่มากกว่านั้นอีก 11 ข้อ และที่สูงขึ้นอีก 5 ข้อ อาจดูมากมาย แต่จากความหมายของคำว่า อดทนหรือขันติ คือ ความอดทนหรือความสมควรที่จะได้รับผล จะเห็นว่าถ้าคนเรามีความตั้งใจในการหาสาเหตุและหาหนทาง อดทนก็จะสมควรแก่การสำเร็จ ซึ่งพลังอันสำคัญคือการอดทน แม้กำลังปัญญามี แต่ถ้าไม่มีความอดทน ปัญญาที่ล้มละลายเสียก่อนถึงความสำเร็จ ท่านพุทธทาสได้สรุปว่า ขันติจะทำให้เกิดความเข้มแข็ง ถ้าคนทั้งโลกมีความอดกลั้นอดทนต่อการบังคับของกิเลส ก็จะเข้มแข็ง จะละกิเลสได้ จะไม่เห็นแก่ตัว จะไม่เกิดราคะ โทสะ โมหะ จะไม่เบียดเบียนตนเอง จะไม่เบียดเบียนผู้อื่น จะเกิดความก้าวหน้าไปตามลำดับ ขอให้คนไทยทุกคนจงอดทน อดทน อดทน จนสำเร็จ

ลงใน <http://www.oknation.net/blog/popaja/2009/08/27/entry-1> เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2552

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY